

Tre bröllop och en begravning

Varför gifter man sig, egentligen? Idag finns väl egentligen inga formella skäl för två människor att ingå äktenskap. Sambolösningar täcker upp det viktigaste och juridiska avtalet kan skrivas om det mesta utan en vigselring på fingret. Nej, det måste vara något annat som lockar. Riten, symbolen, mystiken och romantiken kanske. Tanken på en stor och högtidlig fest? En milstolpe i livet som skapar trygghet och stabilitet?

Själv har jag gift mig två gånger. En gång på riktigt och en gång på låtsas. Det senare var ett klassiskt bondbröllop på Jamtli där jag föreställde Anna-Lisa från Näs som gifte sig 1895. Egentligen var det i mitten av 1980-talet och jag letade fram min mormors mors gamla brudklänning i cremefärgad spets. Vackert och högtidligt var det. Mitt riktiga giftermål varade i 19 år och avslutades med en begravning. Så ringar vi in våra liv med hjälp av bröllop och begravningar.

Förr var giftermålet närmast ett socialt och ekonomiskt tvång för kvinnor. En ogift kvinna hade sämre status och socialt värde än den gifta. Det ansågs att man blev över. Paret (det heterosexuella) var normen och en ogift kvinna blev lika med avvikelse. Allt var inte till det sämre. Ogifta kvinnor hade exempelvis större möjligheter till yrkesarbete. Dels på grund av att barn och familjeliv inte hindrade dem. Dels för att lagstiftningen såg på en yrkesarbetande och gift kvinna som något avvikande och galet. Först 1922 blev en gift kvinna myndig och inte förrän 1938 blev det förbjudet att avskeda en kvinna om hon gifte sig eller blev med barn. Det känns som stenåldern, men är bara en eller två generationer bort.

Ett giftermål kunde betyda allt från en allians mellan släkter och ätter till ett praktiskt förbund mellan två ungdomar som behövde varandra för att bilda familj och hushåll. Ett bondehushåll krävde både en man och en kvinna. Idag är giftermålet mest en symbol. När vi tömmer företeelser på sitt gamla värde måste vi fylla dem med något nytt. Så är det också med monarkin. Den gamla funktionen är sedan länge borta. Vad ska ha den till, egentligen? Formell makt har förvandlats till informell. Till och med min vän Karin, som åtminstone känslomässigt är monarkist, tycker att det inte finns några förnuftsmässiga skäl för vårt nuvarande statskick. Otidsenligt är det minsta man säga. Ändå frossar media ohämmat i det stundande bröllopet. Snacka om att leva i symbios – media och monarkin, menar jag. Utan media kan inte kungahuset fylla sin huvudsakliga funktion – att vara symboler och ikoner. Frågan är vilka värden de nu sprider till sitt folk. Det luktar gammalt och ruttet i staten Sverige, skulle gamle Hamlet ha sagt. Att kungahuset valt att ha så kallad brudöverlämning säger mycket om deras värdegrund. En för oss rätt främmande tradition där en kvinna ska föras från en man (och ätt) till en annan. Är det någon som borde överlämnas nu på lördag är det väl mannen av folket. En mer passande symbol skulle därför vara att Reinfeldt överlämnar Daniel till Victoria. Eller är det kanske Filippa som ska göra jobbet? Vad säger ni undersåtar?